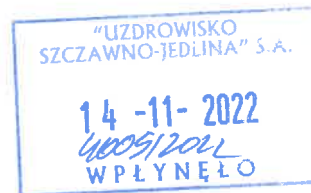

DOLNOŚLĄSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW

Delegatura w Wałbrzychu
ul. Zamkowa 3, 58-300 Wałbrzych
tel. (74) 842 64 18, (74) 842 66 60

dwkz-wb@dwkz.pl
<http://wosoz.ibip.wroc.pl/public/>

Wałbrzych, 09-11-2022 r.

W/N.5146.367.2022.PS

DECYZJA Nr 1463 / 2022
POZWOLENIE NA PROWADZENIE PRAC KONSERWATORSKICH I
RESTAURATORSKICH W PARKACH
LUB INNEGO RODZAJU ZORGANIZOWANEJ ZIELENI

Na podstawie art. 89 pkt 2, art. 92 ust.6, art. 36, ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U.2022 poz. 840), § 12.1 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28.06.2017 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2021, poz.81) oraz art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – kodeks postępowania administracyjnego(Dz. U.2022 poz. 2000)

po rozpatrzeniu wniosku z dnia 17.10.2022 r. (wpłynął: 19.10.2022 r., uzupełnienie w dniu 07.11.2022 r.) zgłoszonego przez Prezesa Zarządu "Uzdrowisko Szczawno-Jedlina" S.A., ul. H. Sienkiewicza 1, 58-310 Szczawno-Zdrój, w sprawie wydania pozwolenia na pielęgnację drzew, rosnących przy Domu Zdrojowym w Szczawnie-Zdroju, na terenie będącym własnością "Uzdrowisko Szczawno-Jedlina" S.A., terenie wpisanym do rejestru zabytków, jako:

ogród z elementami kutego ogrodzenia w Szczawnie-Zdroju
wpisany do rejestru zabytków pod numerem 75/A/01/1-2 decyzją z dnia
27.12.2001 r.

[działka nr 533 Obr. 1 Szczawno- Zdrój]

po ocenie danych przedstawionych we wniosku i w załącznikach do niego:

1. Program prac;
2. Odpis z KW;
3. Potwierdzenie wykonania opłaty skarbowej;

udzielam pozwolenia

dla: "Uzdrowisko Szczawno-Jedlina" S.A., ul. H. Sienkiewicza 1, 58-310
Szczawno-Zdrój

na wykonanie prac pielęgnacyjnych w obrębie 7 drzew z rodz. Lipa, rosnących na terenie działki 533 Obr. 1 Szczawno- Zdrój, zgodnie ze sztuką cięcia drzew oraz program prac konserwatorskich;

Załącznik nr 1 do decyzji –program prac
Termin ważności pozwolenia 30.03.2023 r.

Pozwolenie wydaje się pod następującymi warunkami:

- 1. Obowiązku wykonywania prac osobę spełniającą wymagania, o których mowa odpowiednio art. 37b ust. 1 i 3 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;**
- 2. Przekazania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków imion, nazwisk i adresów osób, którym powierzone będzie kierowanie pracami oraz sprawowanie nadzoru inwestorskiego wraz z dokumentami potwierdzającymi posiadanie przez te osoby kwalifikacji, o których mowa w art. 37 b ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, nie później niż 7 dni przed rozpoczęciem prac przy zieleni;**
3. Zawiadomienia tut. organu konserwatorskiego o terminie rozpoczęcia i zakończenia prac wycinkowych i pielęgnacyjnych;
4. Prace powinny być wykonane zgodnie z obowiązującymi przepisami i w sposób niezagrażający dla ludzi lub mienia;
5. Wykonawca jest zobowiązany niezwłocznie zawiadomić konserwatora o wszelkich zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w toku prac, które mogą mieć wpływ na stan zachowania zabytku. Konserwator może, jeśli to jest uzasadnione powyższymi zagrożeniami lub okolicznościami, wydane zezwolenie zmienić lub cofnąć;
6. W razie stwierdzenia, że prace są prowadzone niezgodnie z zezwoleniem udzielonym na ich prowadzenie, konserwator może zobowiązać osobę prowadzącą te prace do usunięcia stwierdzonych uchybień w określonym terminie lub cofnąć udzielone zezwolenie, jeżeli zalecenia konserwatora nie zostaną wykonane;
7. Na podstawie ustawy o ochronie przyrody w terminie od 1 marca do 15 października zakazuje się usuwania gniazd ptasich m.in. z terenów zieleni, na co należy zwrócić uwagę podczas wykonywania powyższych zabiegów;

UZASADNIENIE

W dniu 19.10.2022 r. do tut. Urzędu wpłynęło pismo, zgłoszone przez Prezesa Zarządu "Uzdrowisko Szczawno-Jedlina" S.A., ul. H. Sienkiewicza 1, 58-310 Szczawno-Zdrój, w sprawie wydania pozwolenia na pielęgnację drzew, rosnących przy Domu Zdrojowym w Szczawnie-Zdroju, na terenie będącym własnością "Uzdrowisko Szczawno-Jedlina" S.A., terenie wpisanym do rejestru zabytków, jako: ogród z elementami kutego ogrodzenia w Szczawnie-Zdroju wpisany do rejestru zabytków pod numerem 75/A/01/1-2 decyzją z dnia 27.12.2001 r. [działka nr 533 Obr. 1 Szczawno-Zdrój].

Drzewa ujęte w programie prac, zostały wytypowane do pielęgnacji z uwagi na konieczność zachowania prawidłowej, historycznej formy korony drzewa.

Pozwolenie zostaje udzielone, zgodnie z wnioskiem wnioskodawcy oraz kompetencjami organu konserwatorskiego wynikającymi z art. 36.1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Wobec powyższego należało wydać decyzję zgodnie z wnioskiem strony oraz powyższymi warunkami, wydanymi na podstawie art. 36 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840 ze

zm.), który stanowi, że: Pozwolenia, o których mowa w ust. 1 i 1a, mogą określać warunki, które zapobiegają uszkodzeniu lub zniszczeniu zabytku.

Pouczenie:

- 1. Pracami prowadzonymi przy zabytkach będących parkami wpisanymi do rejestru albo innego rodzaju zorganizowaną zielenią wpisaną do rejestru kieruje osoba, która ukończyła studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, których program obejmuje zajęcia lub grupy zajęć umożliwiające nabycie wiedzy i umiejętności w tym zakresie, oraz która po rozpoczęciu studiów drugiego stopnia lub po zaliczeniu szóstego semestru jednolitych studiów magisterskich, przez co najmniej 9 miesięcy brała udział w pracach konserwatorskich lub pracach restauratorskich prowadzonych przy tego rodzaju zabytkach wpisanych do rejestru, lub była zatrudniona przy tych pracach w muzeum będącym instytucją kultury.**
- 2. Prace o charakterze technicznym w zakresie, o którym mowa w ust. 1, samodzielnie wykonuje osoba, która posiada świadectwo ukończenia szkoły średniej zawodowej oraz tytuł zawodowy albo wykształcenie średnie lub średnie branżowe i dyplom zawodowy albo dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe, w zawodach związanych z pielęgnacją zieleni, albo przez co najmniej 9 miesięcy brała udział w tego rodzaju pracach prowadzonych przy zabytkach wpisanych do rejestru lub była zatrudniona przy tych pracach w muzeum będącym instytucją kultury.**
3. Od niniejszej decyzji stronom służy odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za moim pośrednictwem w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia;
4. Postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia może zostać wznowione, a następnie pozwolenie może zostać cofnięte lub zmienione na podstawie art. 47 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
5. Kto bez pozwolenia albo wbrew warunkom pozwolenia prowadzi prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie lub architektoniczne przy zabytku wpisanym do rejestru lub roboty budowlane w jego otoczeniu albo badania archeologiczne podlega karze grzywny (art.117 w/w ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami);
- 6. Prace ziemne oraz inne prace wykonywane ręcznie, z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego lub urządzeń technicznych, wykonywane w obrębie korzeni, pnia lub korony drzewa lub w obrębie korzeni lub pędów krzewu, przeprowadza się w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom.**
7. W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania, strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec Kierownika Delegatury Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu, który wydał decyzję. Z dniem doręczenia Dolnośląskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków we Wrocławiu oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna, co oznacza, iż decyzja podlega natychmiastowemu wykonaniu i

brak jest możliwości zaskarżenia decyzji do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego. Nie jest możliwe skuteczne cofnięcie oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania.

8. Zgodnie z art. 181 ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 2020 r., poz. 1444 t.j):
  - § 1. Kto powoduje zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.
  - § 2. Kto, wbrew przepisom obowiązującym na terenie objętym ochroną, niszczy albo uszkadza rośliny lub zwierzęta powodując istotną szkodę, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.
  - § 3. Karze określonej w § 2 podlega także ten, kto niezależnie od miejsca czynu niszczy albo uszkadza rośliny lub zwierzęta pozostające pod ochroną gatunkową powodując istotną szkodę.
  - § 4. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.
  - § 5. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 2 lub 3 działa nieumyślnie, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.
9. Zgodnie z Art. 107d. 1. u.o.z. Kto bez pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków podejmuje działania, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1–5, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł.
10. **Kto podejmuje działania, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1–5, niezgodnie z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu wojewódzkiego konserwatora zabytków, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł.**

Z up. Dolnośląskiego
Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
we Wrocławiu
mgr Anna Nowakowska
Kierownik Delegatury w Wałbrzychu

Otrzymują:

1. Uzdrowisko Szczawno-Jedlina S.A. A9BEA+8-R
2. a/a PS

Klauzula Informacyjna o przetwarzaniu danych osobowych

Zgodnie z art. 13 ust. 1 i 2 ogólnego rozporządzenia o ochronie danych Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. (dalej RODO) informujemy, że:

1. Administratorem danych osobowych jest Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków z siedzibą we Wrocławiu (50-243) przy ul. Łokietka 11, w imieniu którego działa kierownik delegatury w Wałbrzychu z siedzibą ul. Zamkowa 3, 58-300 Wałbrzych, z którym można nawiązać kontakt:
  - A. osobiście, poprzez umówienie wizyty;
  - B. telefonicznie pod nr 74 66 44 880
  - C. mailowo: dwkz-wb@dwkz.pl
  - D. korespondencyjnie : Kierownik Delegatury w Wałbrzychu Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we Wrocławiu, ul. Zamkowa 3, 50-243 Wrocław.
2. W sprawach związanych z danymi osobowymi można kontaktować się z inspektorem ochrony danych w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków we Wrocławiu:
Inspektor: Mateusz Adamczyk
3. Adres e-mail: iod@dwkz.pl
lub w siedzibie urzędu: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu, ul. Łokietka 11, 50-243 Wrocław.
4. Administrator gromadzi dane osobowe w celu realizacji zadań wynikających z obowiązującego prawa, w szczególności ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami na podstawie art. 6 ust. 1 lit e RODO w celu przeprowadzenia postępowania administracyjnego. W związku z powyższym dane gromadzone dane osobowe mogą być przekazywane:
5. A. podmiotom upoważnionym na podstawie obowiązujących przepisów prawa (np. Sądy, prokuratura, jednostki policji etc.);
B. podmioty, które przetwarzają dane na podstawie zawartej przez Administratora umowy o przetwarzanie danych osobowych (np. kancelarie adwokackie reprezentujące Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, firmy informatyczne sprawujące nadzór nad siecią informatyczną, w której zapisane są gromadzone dane etc.)
6. Podanie danych osobowych jest dobrowolne, jednakże niepodanie danych niezbędnych do przeprowadzenia postępowania administracyjnego, m.in. takich jak imię, nazwisko, adres do korespondencji, w szczególnych sytuacjach nr PESEL może spowodować odmowę wszczęcia postępowania, wskutek braku możliwości ustalenia i identyfikacji strony postępowania administracyjnego w rozumieniu art. 28 kodeksu postępowania administracyjnego. Powyższe nie dotyczy jeżeli przepis obowiązującego prawa nakłada na stronę obowiązek wskazania określonych w danym przepisie prawnym danych identyfikujących tą osobę.
7. Zebrane dane nie będą przekazywane do Państw trzecich.
8. Dane osobowe będą przetwarzane przez okres niezbędny do realizacji wskazanego w pkt 3 celu przetwarzania, w tym również obowiązku archiwizacyjnego wynikającego z odrębnych ustaw i innych przepisów prawa.
9. Każdy, kogo dane osobowe są przetwarzane przez Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, ma prawo do:
  - A. dostępu do treści zgromadzonych danych;
  - B. sprostowania danych;
  - D. ograniczenia przetwarzania danych;
  - E. przenoszenia danych;
  - F. wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych.
10. Zgromadzone dane osobowe dane nie będą poddawane zautomatyzowanemu podejmowaniu decyzji, w tym również profilowaniu.
11. Każdy, kto uważa, że jego dane są przetwarzane w sposób nieprawidłowy ma prawo złożenia skargi do organu nadzorczego względem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków tj. Wojewody Dolnośląskiego:
pl. Powstańców Warszawy 1, 50-153 Wrocław
Tel. 71 340 60 00
mail: info@duw.pl
ePUAP: /req49xn18v/skrytka
12. Każdy, kto uważa, że jego dane są przetwarzane w sposób nieprawidłowy ma prawo złożenia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych
ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa
Tel. 606-950-000

**PROGRAM PRAC W ZAKRESIE PODEJMOWANIA INNYCH DZIAŁAŃ PRZY ZABYTKU
POLEGAJĄCYCH NA USUNIĘCIU DRZEWA LUB KRZEWU Z NIERUCHOMOŚCI LUB
JEJ CZĘŚCI BĘDĄCEJ WPISANYM DO REJESTRU PARKIEM, OGRODEM LUB INNĄ
FORMĄ ZAPROJEKTOWANEJ ZIELENI**

I. Przeznaczenie terenu, na którym rosną drzewa/krzewy:

Ogród, I najwyższy taras ogrodowy, wyjście z holu do reprezentacyjnej części ogrodu, działka numer 533 w Szczawnie-Zdroju

II. Wykaz drzew/krzewów planowanych do usunięcia lub pielęgnacji (U-usunięcie, P-pielęgnacja):

a) Drzewa:

Lp.	Nazwa gatunku drzewa	Obwód pnia/pni drzewa na wys. 130cm	Opis drzew oraz P-pielęgnacja U- usunięcie W-wiązania
1.	Lipa holenderska (Tilia x europaea)	173 cm	P
2.	Lipa holenderska (Tilia x europaea)	174 cm	P
3.	Lipa holenderska (Tilia x europaea)	162 cm	P
4.	Lipa holenderska (Tilia x europaea)	170 cm	P
5.	Lipa holenderska (Tilia x europaea)	212 cm	P
6.	Lipa holenderska (Tilia x europaea)	166 cm	P

- Obwód pnia drzewa mierzony na wysokości 130 cm od powierzchni gruntu jeżeli nie ma możliwości zmierzenia obwodu z uwagi na złom czy wywrot należy zmierzyć średnicę pnia.
- Gdy na wysokości 130 cm drzewo posiada kilka pni – obwód każdego z tych pni.
- Gdy na wysokości 130 cm drzewo nie posiada pnia – obwód pnia bezpośrednio poniżej jego korony.
- W przypadku planowanego usunięcia większej liczby drzew niż w punkcie 2a wniosku konieczne jest sporządzenie odrębnego wykazu tabelarycznego drzew przeznaczonych do usunięcia, stanowiącego załącznik do wniosku na podejmowanie innych działań.

b) krzewy:

Lp.	Nazwa gatunku krzewów	Powierzchnia zajmowana przez krzewy wyrażona w m ²	Przyczyna usunięcia (wywrot, złom, naderwany system korzeniowy, inwestycja celu publicznego, itp.)
1.			
2.			

- W przypadku krzewów: wielkość powierzchni, z której mają być usunięte w metrach kwadratowych.
- W przypadku usunięcia większej liczby krzewów niż w punkcie 2b wniosku konieczne jest sporządzenie odrębnego wykazu tabelarycznego krzewów przeznaczonych do usunięcia, stanowiącego załącznik do wniosku na podejmowanie innych działań.

III. Inne działania na terenie parku (należy wskazać):

- zakres prac
- lokalizację na mapie
- wpływ na zabytek
- dokumentację fotograficzną stanu istniejącego
- techniki wykonywania prac

Informujemy, że została opracowana dokumentacja pt. „Opracowanie historyczno-środowiskowe: inż. Edmunda Steckiewicza – firma Eden, która zawiera powyższe informacje. Prace będą wykonywane pod nadzorem inwestorskich Pana Edmunda Steckiewicza.

IV. Terminy:

- Przewidywany termin rozpoczęcia prac: grudzień 2022 – marzec 2023
- Przewidywany termin zakończenia prac (*wskazany termin zakończenia prac będzie traktowany jako termin ważności pozwolenia*) 31.03.2023 r.

V. Technologia prac (należy opisać, jaka część drzewa będzie wycinana np. korona, pień, karczowanie części podziemnej pnia [ta czynność może skutkować nadaniem w decyzji warunku obserwacji archeologicznych], przy pomocy, jakich narzędzi/sprzętu, itd.,).

Wykonywanie prac przy formowaniu historycznego kształtu koron lip będzie wykonywane tylko przy użyciu piłek ręcznych i przez cały czas będzie korygowane przez nadzór autorski.

VI. W załączeniu, przedkładam:

- „Opracowanie historyczno- środowiskowe” wyk. „EDEN” Kształtowanie Zieleni i Krajobrazu

Autor programu prac konserwatorskich:

inż. Edmund Steckiewicz

„UZDROWISKO SZCZAWNO-JEDLIŃIA” S.A.
 ul. Wojska Polskiego 6, 58-210 Szczawno-Zdrój
 tel. centrala 74 849 31 00
 tel. kancelaria 74 849 31 50, fax: 74 843 01 64
 NIP 885-000-03-40 Regon 000288308
 Sąd Rejonowy dla Wrocławia Fabrycznej
 IX Wydział Gospodarczy KRS nr 0000110745

Podpis wnioskodawcy:

Prezes Zarządu

Ireneusz Grzybowski

Opracowanie historyczno- środowiskowe

- zleceniodawca : Uzdrawisko Szczawno- Jedlina S.A.
ul. Wojska Polskiego 6 58-310 Szczawno Zdrój
- lokalizacja : Historyczny Ogród Sanatorium nr 1- Dom Zdrojowy
w Szczawnie Zdr.
działka geod. Nr 533 obręb Szczawno Zdr.
- opracowanie : 1. opis stanu zachowania zabytku -
tj. I-szego poziomego zabytkowego ogrodu Domu Zdr.
2. inwentaryzacja dendrologiczna wraz z oceną
stanu zdrowotnego drzew
3. określenie zasad przeprowadzenia prac -
zabezpieczanie i formowanie historycznego
kształtu i pokroju drzew – 6 egz.
- wykonawca - rzeczoznawca SITO-NOT w specjalności ochrona środowiska;
- ekspert Polskiej Izby Ekologii w zakresie ochrony przyrody
inż. Edmund Steckiewicz
- upoważniony wykonawca prac konserwatorskich drzew
w obiektach zabytkowych

Rys historyczny do 1945r

- I -szymi właścicielami jest rodzina księżęca Hochbergów**
- lata 1908- 11 zostaje wybudowany Grand Hotel (Śląski Dom)
i założony przy nim stylowy ogród ozdobny .
- 1924 r roku powstają (za obecnym zakładem przyrodo-leczniczym)-
ogród różany i pola golfowe
- właścicielami kurortu Hochbergowie pozostawali do 1934r.

Za zgodność z oryginałem 15.11.10
Prezes Zarządu
Ireneusz Grzybowski

Pierwszą dekadę XX stulecia należy przyjąć jako czas, w którym wybudowano tzw. Grand Hotel, znany również pod nazwą „Śląskiego Domu”, będący poważną inwestycją właścicieli dóbr i zamków Książa i Pszczyny. Kurhaus zostaje ozdobiony reprezentacyjnym ogrodem. Został on od południowo-wschodniej strony wymodelowany w układzie tarasowym, przed reprezentacyjną elewacją „śląskiego domu” i ogrodzony wysokim, kutym ogrodzeniem.

Fotografia 1. pochodząca prawdopodobnie z przełomu lat 20/30, przedstawia wiele wyraźnych i czytelnych szczegółów zrealizowanego projektu klasycznego, regularnego, reprezentacyjnego założenia ogrodowego.

1. Opis stanu zachowania zabytkowego ogrodu (fragment)

Fotografia 2.

- **obejmuje** ona dość wyraźnie szpaler historycznych drzew – Lipa - 6 egz. rosnących na I-szym tarasie po wyjściu z budynku obecnego sanatorium. Patrząc uważnie na *fotografie 2.* łatwo dostrzec, że ogród Grand Hotelu, jest już dojrzałym dziełem europejskiej sztuki ogrodowej, zarówno w warstwie ozdobnych parterów ogrodowych i bogatego, reprezentacyjnego układu kompozycyjnego. Zostały tu zrealizowane trendy ”mody” rezydencjonalnych założeń. Widoczny jest na najwyższym tarasie- szpaler 6 lip, które podlegały już formowaniu. Z innych zachowanych fotografii można wnioskować, że nie podlegały one kształtowaniu w sztywne „prostokątne” itp. Miały raczej formę parasolową lub „grzybową”. Zdaje się to być uzasadnione i praktyczne, gdyż pełniło rolę osłony przed słońcem po wyjściu z budynku. Do naszych czasów zachowały się nie uszkodzone wszystkie 6 lip.

2. Inwentaryzacja dendrologiczna obejmuje 6- zachowanych lip.

I. Ocena ich kondycji biologicznej

- na załączonym planie geodezyjnym oznaczono od 1-6 inwentaryzowane drzewa
- na ile pozwalały warunki, każde drzewo zostało sfotografowane przed podjęciem prac

- każde drzewo posiada indywidualny opis stanu zdrowotnego i przewidywanych prac formująco-zabezpieczających koronę

II. Dokumentacja fotograficzna i opis

(numeracja drzew przyjęta od prawej strony elewacji - patrz- plan sytuacyjny)

Lipa nr 1. fot. I

- gatunek : Lipa holenderska (*Tilia x europaea* L.)
(mieszaniec rodzimych Lip-drobnolistnej i wielkolistnej)
- obwód w pierśnicy (na wys. 1,3m od ziemi) - 173cm
- wysokość ok. - 10-11m
- całe drzewo nie posiada żadnych widocznych uszkodzeń mechanicznych i obecnie nie widać żadnych innych objawów chorobowych.
- statyka drzewa w pełni zrównowazona
- pokrój korony „kandelabrowy” - stanowi najbardziej obrazowy przykład konsekwentnego i starannego formowania korony drzewa szpalerowego.

Lipa nr 2. fot. II

- gatunek : Lipa holenderska (*Tilia x europaea* L.)
(mieszaniec rodzimych Lip-drobnolistnej i wielkolistnej)
- obwód w pierśnicy (na wys. 1,3m od ziemi) - 174cm
- wysokość ok. - 10-11m
- okaz ten w rejonie szyi korzeniowej robi wrażenie tzw. „naszczepu”
Poza naturalnym niewielkim pęknięciem na obwodzie szyi korzeniowej, poważniejszych uszkodzeń pnia i całego drzewa nie stwierdzono.
- statyka drzewa w pełni zrównowazona
- pokrój korony „kandelabrowy” - stanowi najbardziej obrazowy przykład konsekwentnego i starannego formowania korony drzewa szpalerowego.

Lipa nr 3. fot. III

- gatunek : Lipa holenderska (*Tilia x europaea* L.)
(mieszaniec rodzimych Lip-drobnolistnej i wielkolistnej)
- okaz ten w rejonie szyi korzeniowej też robi wrażenie tzw. „naszczepu”
- obwód w pierśnicy (na wys. 1,3m od ziemi) - 162cm
- wysokość ok. - 10-11m

pozostałe elementy diagnozowania – jak Lipa nr 1.

Lipa nr 4 . fot. IV

- gatunek : Lipa holenderska (Tilia x europaea L.)
(mieszaniec rodzimych Lip-drobnolistnej i wielkolistnej)
  - obwód w pierśnicy (na wys. 1,3m od ziemi) - 170cm
  - wysokość ok. - 10-11m
- pozostałe elementy diagnozowania – jak Lipa nr 1.

Lipa nr 5 . fot. V

- gatunek : Lipa holenderska (Tilia x europaea L.)
(mieszaniec rodzimych Lip-drobnolistnej i wielkolistnej)
  - obwód w pierśnicy (na wys. 1,3m od ziemi) - 212 cm
  - wysokość ok. - 10-11m
- pozostałe elementy diagnozowania – jak Lipa nr 1.

Lipa nr 6 . fot. VI + VI A

- gatunek : Lipa holenderska (Tilia x europaea L.)
(mieszaniec rodzimych Lip-drobnolistnej i wielkolistnej)
  - obwód w pierśnicy (na wys. 1,3m od ziemi) - 166 cm
  - wysokość ok. - 10-11m
- pozostałe elementy diagnozowania – jak Lipa nr 1.
posiada ona nadzwyczaj ciekawy i modelowy pokrój korony
udokumentowany fot. VI A

podczas prac konserwacyjnych i cić formujących obowiązywać będą następujące zasady wykonawcze:

1. kontrolowane, umiarkowane cięcia po sztuczne, „rozluźniające” każdego z indywidualnych konarów
2. obserwowane w masie korony , a następnie ustalanie długości skracanych gałęzi ; różnicowanie ich długości w zależności od ich miejsca wzrostu w celu „wstępnegp” uformownia pierwotnego kształtu każdej korony , a zarazem całego szpaleru.

3. Zasady prowadzenia prac

Po otrzymaniu decyzji na wykonanie przedstawionego zakresu cięć formujących, prace będą prowadzone z udziałem i obecnością autora dokumentacji. Planuję, że przy formowaniu koron nawiążę do historycznego parasolowatego ich kształtu. Uzyskanie tej formy przy (nawet bardzo starannym) jednorazowym cięciu-zabiegu, będzie niepełne. Spodziewam się, że pierwsza ingerencja nie da od razu oczekiwanego obrazu, ale zapoczątkowane prace i kontynuowane (cięcia korekcyjne) po 2-3 latach, powinny dać oczekiwany (historyczn) obraz i powinny być cyklicznie kontynuowane.

- Cięcia formujące będą prowadzone tylko przy użyciu ręcznych narzędzi (piłki arborystyczne, sekatory nożycowe)
- Wszystkie działania i czynności, bez jakiegokolwiek ciężkiego sprzętu, będą wykonywane metodą alpinistyczną (z lin).

Zakończenie :

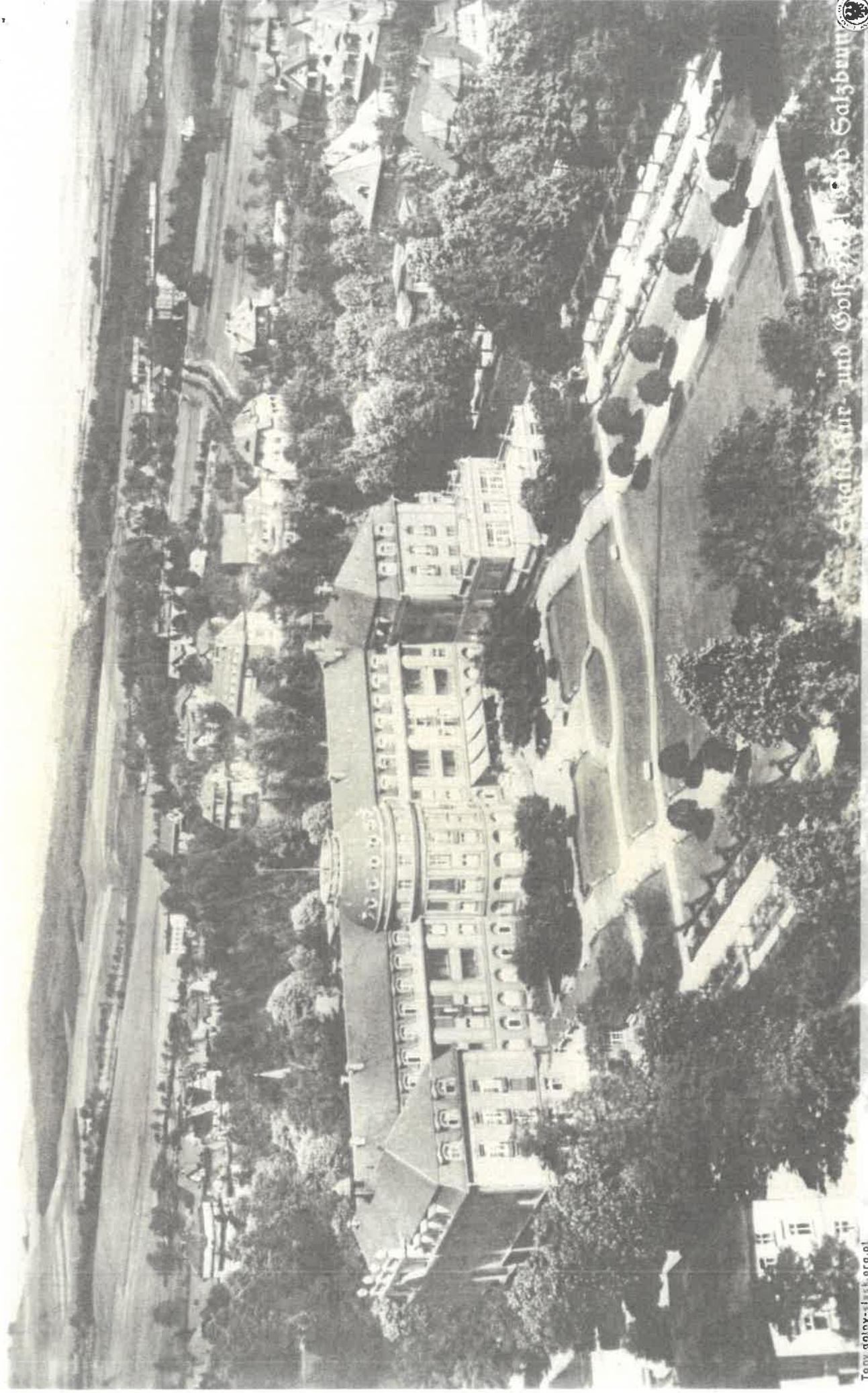
Ten szpaler sześciu historycznych lip dożywa 100lat. Dla tego gatunku drzew to zaledwie „dzieciństwo”. Są w bardzo dobrej kondycji biologicznej i we właściwym historycznym miejscu. Należy otoczyć je szczególną troską.

Wałbrzych 28.09.2022

inż. EDMUND STECKIEWICZ
rzeczoznawca SITO - NDT
w specjalności - ochrona środowiska
ul. Reymonta 2/3, tel. 244-51
58-303 WAŁBRZYCH

Eksperci Polskiej Izby Ekologii
w dziedzinie Ochrona Przyrody
Certyfikat Nr 34
inż. Edmund Steckiewicz

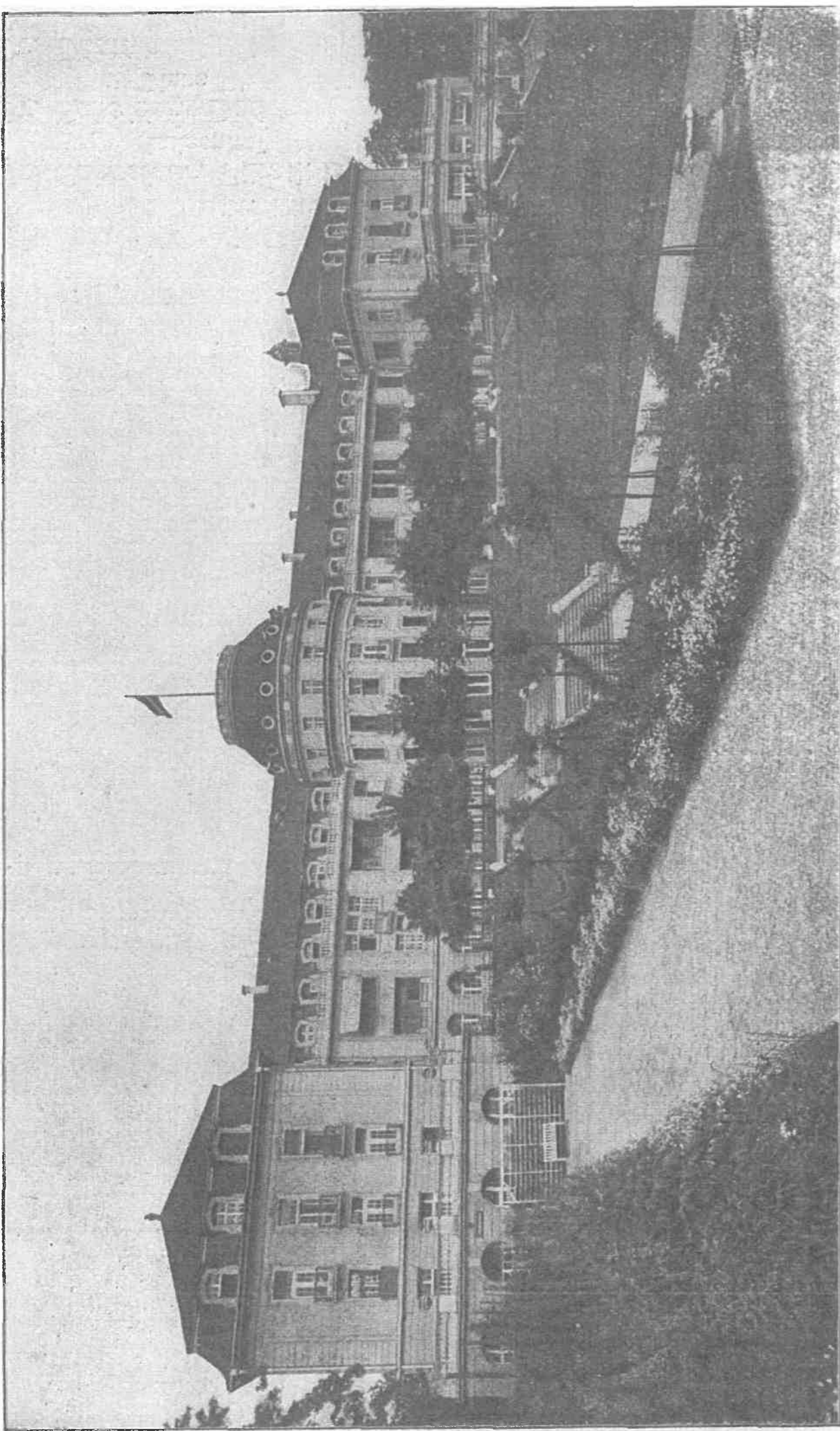
Tony dotny-szask.org.pl

Glöckl-Hir- und Golf-Club Salzberg

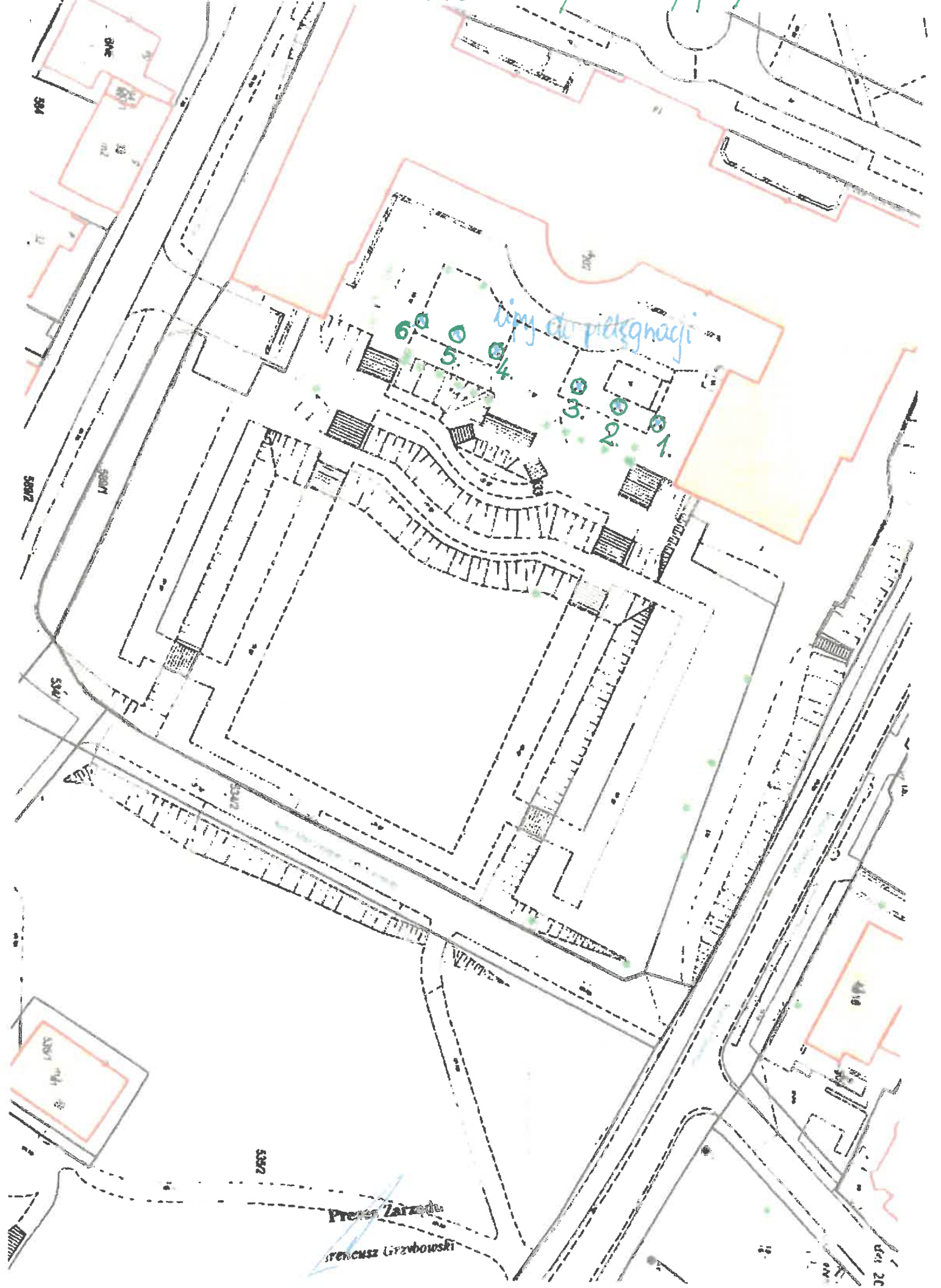
Fot. 2

Schlesiener Hof

lipy do pielęgnacji

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

Pracownia Zarządcy
Grzegorz Grzybowski

Str. 20

Ekspe
Fot. 1/1
1/125
1/125
1/125

101.071

樹木園

101.0

101.0

